

Årsbokslut 2024

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Innehållsförteckning

1	Verksamhetens uppdrag.....	3
2	Hänt i verksamheten 2024	3
3	Framåtblick.....	6
4	Jämförelse med andra kommuner avseende 10 procent bästa och 25 procent mest kostnadseffektiva.....	7
5	Verksamhetsresultat.....	14
5.1	Maximalt värde för skattepengarna.....	14
5.2	Bästa utveckling för alla	15
5.3	Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka	23
5.4	Stark balanserad tillväxt.....	25
6	Agenda 2030.....	27
7	Ekonomiskt resultat 2024.....	34
8	Investeringar	37
9	Redovisning riktade statsbidrag årsbokslut	37
10	Uppföljning av medel ur framtidsfonder	38
11	Sjukfrånvaro.....	42

I Verksamhetens uppdrag

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ansvarar för myndighets- och huvudmannauppgifter inom samhällsbyggnads- och miljöområdet. Nämnden fullgör de uppgifter som åligger byggnadsnämnd enligt plan- och bygglagen samt sådan kommunal nämnd som avses i miljöbalken och livsmedelslagen. I uppdraget ingår till exempel att upprätta förslag till detaljplaner, pröva bygglovsansökningar, besluta om strandskydd och göra lantmäteriförrättningar.

2 Hänt i verksamheten 2024

Ärendemängd och förändrade förutsättningar

Under 2024 har ärendemängden stabiliserats, även om vissa områden har haft färre ärenden än budgeterat. Nämnden har proaktivt arbetat för att hantera den minskade ärendemängden jämfört med 2023 och har anpassat sig till det nya läget med en förändrad stadsutvecklingsportfölj, till följd av den justerade befolkningsprognosen från våren 2024. En positiv trend är att efterfrågan på nybyggnadskartor i senaste tertialet var den högsta sedan början av 2022.

Lantmäterienheten har haft begränsad tillgång till det digitala arkivet sedan maj, då statliga lantmäteriet Arken stängde åtkomsten för kommuner av säkerhetsskäl. Detta har påverkat handläggningstider och intäkter, men tack vare proaktivt arbete har effekterna blivit mindre än väntat. Förrättningslantmätarna har fortsatt öppna nya ärenden och delfakturerat där det varit möjligt. Arkivet kommer snart öppnas igen i en något begränsad version för myndigheter och offentliga aktörer.

Under förra året och i början av 2024 informerade nämnden verksamhetsutövare om förändringar i livsmedelstillsynen, som nya riskklasser och efterhandsdebitering. Den nya riskklassningen har lett till lägre intäkter, eftersom tillverkare, grossister och importörer kontrolleras oftare än förskolor, skolor och restauranger. I Nacka, där de flesta verksamheter kontrolleras mer sällan, har detta resulterat i färre kontrolltimmar under 2024. Vi har också märkt att den nya riskklassningen är svår att förstå och tillämpa. Inspektörerna har behövt ändra vissa beslut från förra året, vilket tagit extra tid som inte kan debiteras. Trots detta går

arbetet framåt. De lägre intäkterna beror på färre kontroller, men vi förväntar oss en ökning av händelsestyrda besök nästa år.

Under 2024 har kommunen anställt fyra nya miljö- och hälsoskyddsinspektörer för att minska eftersläpning i tillsyn och öka graden av självfinansiering. Nödvändiga, men icke debiterbara, förberedelser under 2024 ska hjälpa inspektörerna att göra fler avgiftsbelagda besök under 2025. Vi förväntar oss då att se full effekt av dessa åtgärder och en ökande grad av självfinansiering 2025 och kommande år, redan under slutet av 2024 har intäkterna ökat.

Detaljplaner

Nämnden har under året antagit detaljplaner för Villa Gadelius, lilla Björknäs, Fingerörtsvägen, Boobacken, Boo kyrkväg och Hjortängen och de har vunnit laga kraft. Nämnden har tillstyrkt detaljplaner för Orminge trafikplats och Tryckluftsfabriken. Detaljplan Volten är upphävd av mark- och miljööverdomstolen. Detaljplanerna för stadsbyggnadsprojekt idrottshallar i Ektorp och Järla stationsområde norr har vunnit laga kraft.

Digitalisering

En digital samhällsbyggnadsprocess gör planering och byggnation enklare och effektivare, både internt och externt. Digitaliseringen innebär att använda teknik för att förbättra arbetet och utveckla nya metoder. Nämnden har infört flera automatiserade beslut inom bygglovsprocessen, vilket ger snabbare besked till kunder. E-tjänsten för bygglovsansökningar har också utökats så att kunder kan beställa nybyggnadskartor samtidigt som de ansöker om bygglov.

Bygglov & tillsyn

Miljö, livsmedel, hälsa, strandskydd och värmepump

Planenheten

Lantmäteri, mätning och kartor

Snabbare, säkrare och bättre för miljön. Det är tre bra anledningar till att Nacka kommun nu har infört digitala utskick av detaljplaner till digitala brevlådor (Kivra). Det finns möjlighet att lämna synpunkter direkt i e-tjänst som är kopplad till Kivra. En e-tjänst för planbesked har också lanserats under året. Nämnden har för miljö och hälsoskydd samt livsmedel implementerat en tillsynsmodul som gör det möjligt att komma åt ärenden direkt i fält vid tillsynsbesök. Anteckningar och fotografier från inspektionerna registreras direkt i ärendet. Vi fortsätter utveckla 'Min Sida' för miljöenheten för att förenkla för företag och kunder att hantera sina ärenden digital. Samtidigt förbättrar vi befintliga e-tjänster inom bygg-, miljö- och lantmäterienheterna. I juni lanserade lantmäterienheten tre digitala detaljplaner: två för området "Nya Gatan" och en mindre plan för Jarlaberg.

Energikassen

Vi vill också nämna den succé som Energikassen har blivit. Nackabor och företag kan låna en Energikasse på alla bibliotek i Nacka. Allt du behöver är ett lånekort. I kassen finns olika verktyg som hjälper till att hitta hemmets, föreningens eller företagets energitjuvar. Det kan exempelvis vara dragiga fönster, felaktig ventilation och isolering som halkat ned i väggarna så att de blir kalla. Det finns stort intresse för kassarna och biblioteken har efterfrågat fler kassar för att möta

den stora efterfrågan. Den stora efterfrågan visar att Energikassen fyller ett viktigt behov. Det är också tydligt att intresset kring hemmets energieffektivisering bara växer. Därför tog vi beslutet att beställa fler Energikassar som just nu är på väg ut till biblioteken. Fler Energikassar ska förhoppningsvis korta kötiden så att fler Nackabor kan upptäcka energitjuvar och effektivisera sin energianvändning. En kasse används av kommunens energi- och klimatrådgivare vid rådgivningsbesök.

3 Framåtblick

Fortsatta satsningar på verksamhetsutveckling, **digitalisering** och automatisering behövs för att hela nämndens verksamhet ska vara så effektiv som möjligt. Kommunens ambitioner inom **klimat- och miljöområdet** behöver få effekter även inom nämndens ansvarsområde. Nya klimatmål, arbetet med smart stad Nacka och en sammanhållen digital samhällsbyggnadsprocess är avgörande för att lyckas och skapar förutsättningar för ett mer fokuserat arbete kring cirkularitet, klimatanpassning och minskade koldioxidutsläpp både i planering, lovgivning och tillsyn.

Nämnden har god kostnadskontroll, men behöver **öka intäkterna**. Även om ambitionen är att alla bygglov ska vara självfinansierade tar de mindre längre tid att handlägga i praktiken än vad taxan i nuläget medger och har därmed inte full kostnadstäckning. Samtidigt fattar nämnden ett antal automatiserade beslut på mycket kort tid, ett arbetssätt som kräver investeringar och förvaltning, men som också behöver vägas in i en analys och justering av taxorna för kommande år. Intäkterna behöver öka även för tillsyn för miljö- och hälsoskydd samt livsmedel enligt en framtiden plan.

Satsningen på nya miljö- och hälsoskyddsinspektörer förväntas ge effekt. Framåt bör **samverkan** mellan tillsynsområden inom miljötillsynsenheten öka, dels för att minska sårbarheten, dels för att öka flexibiliteten. Inom plan- och bygglagens område visar en behovsutredning att bygglovenheten har för få tillsynsresurser i förhållande till behovet. En åtgärdsplan av vad som krävs för att möta behovet och finansiering på lång sikt ska presenteras i samband med tertiärbokslut 1 2025.

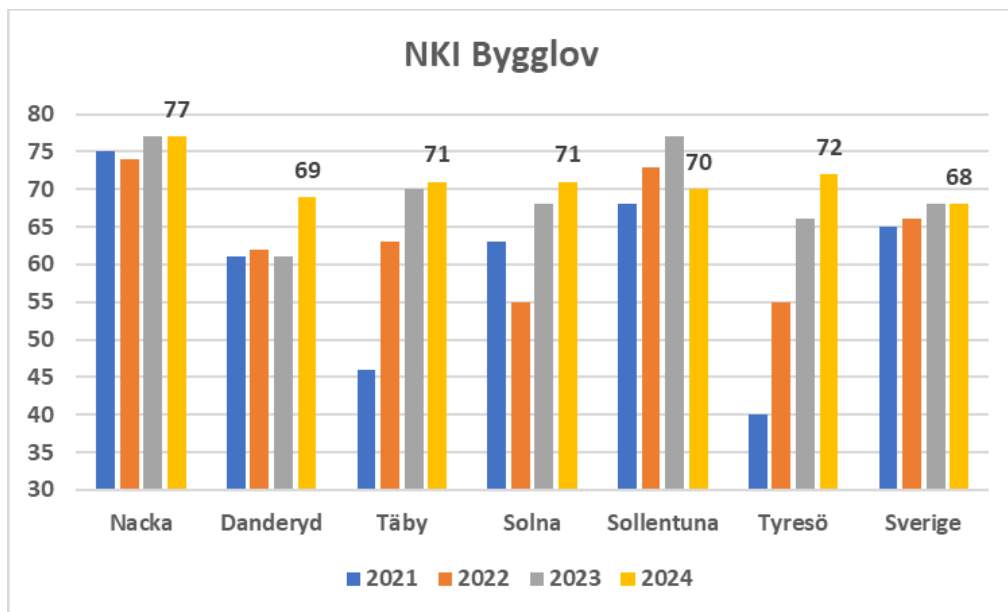
4 Jämförelse med andra kommuner avseende 10 procent bästa och 25 procent mest kostnadseffektiva

Att delta i benchmarkingprojekt är viktigt för att utveckla verksamheten och jämföra olika områden. Representanter från stadsbyggnadsprocessen deltar därför aktivt i externa samarbeten och nätverk.

Ett centralt nätverk för erfarenhetsutbyte är **Stadsbyggnadsbenchen**, som består av tio kommuner i Stockholmsregionen. Nätverket syftar till att förbättra och effektivisera stadsbyggnadsprocesser genom benchmarking. Inom Stadsbyggnadsbenchen genomförs enkäter för att kartlägga hur byggaktörerna uppfattar samarbetet och kontakten med kommunerna. Sedan våren 2024 genomförs byggaktörsenkäten som en löpande mätning med två mättillfällen per år. Resultaten för 2024 kommer att presenteras i början av 2025. **Bygglovalliansen** är ett samarbete mellan flera kommuner för att jämföra organisation, arbetssätt och resultat inom bygglovsverksamheten. Inom **Miljösamverkan** följer kommunerna nyckeltal för miljökontoren i Stockholms län. När det gäller nämndens taxor jämförs dessa ofta med andra kommuners i samband med den årliga översynen.

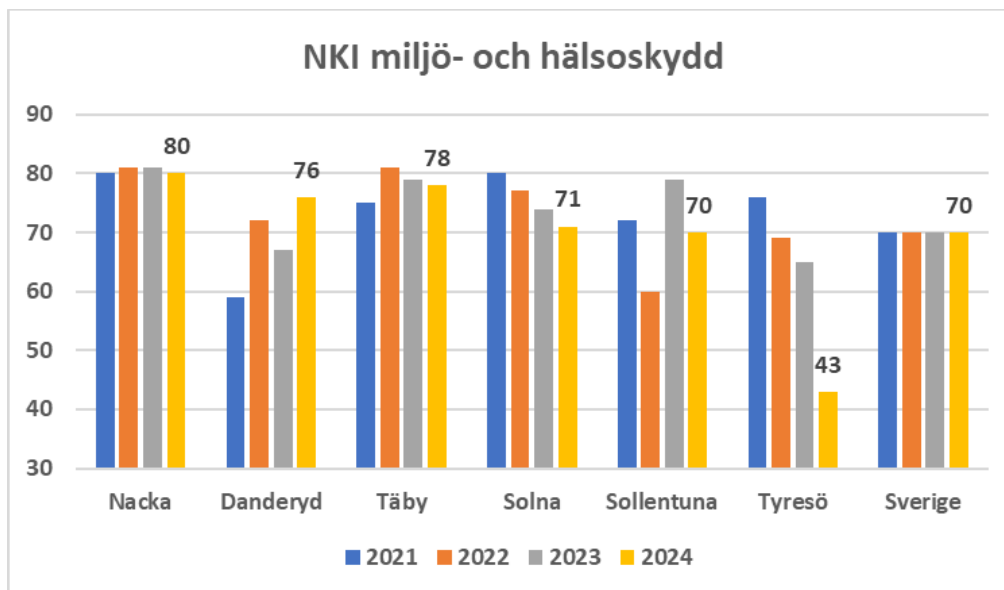
NKI Bygglov

Siffrorna för 2024 är preliminära, och det definitiva utfallet presenteras i samband med tertialbokslut 1, 2025. Nacka ligger klart högst bland jämförelsekommunerna och fortsätter leverera stabila resultat. Det är fortsatt viktigt att arbeta för att möta våra kunders förväntningar. Genom att fortsätta lägga stor vikt på våra digitala tjänster och utrymme för den personliga kontakten, kan vi fortsätta ligga på en hög nivå.

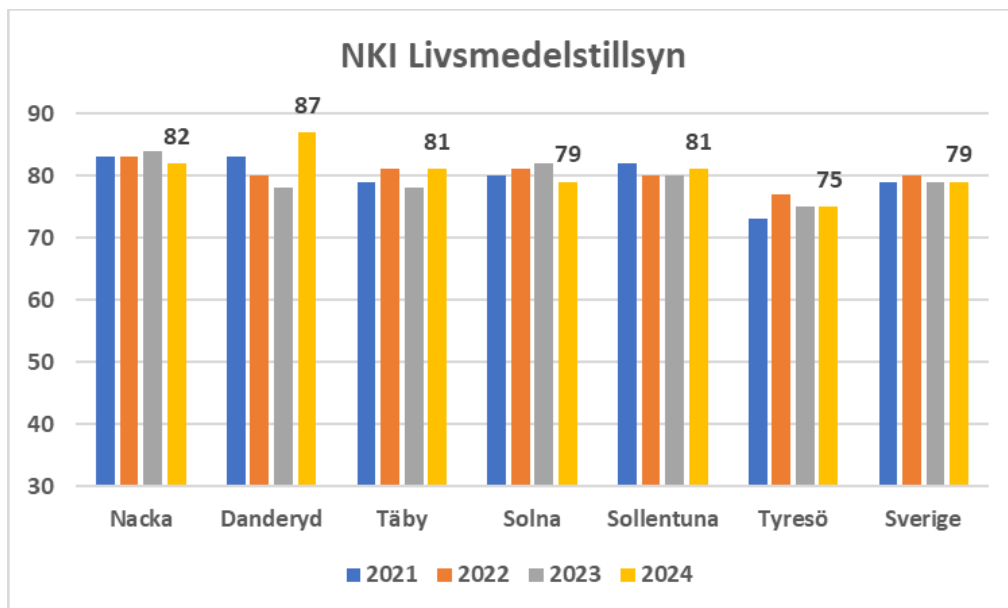
NKI Miljö- och hälsoskydd

Siffrorna för 2024 är preliminära, och det definitiva utfallet presenteras i samband med tertialbokslut 1, 2025. NKI ligger fortsatt på en stabilt hög nivå i Nacka kommun jämfört med våra jämförelsekommuner, där resultaten över åren har varit mer varierade. En faktor som bidrar till det höga betyget är att inspektörerna under året har arbetat med att ge information och vägledning som är specifikt anpassad för nya grupper av verksamheter. Detta har bidragit till en bättre förståelse för tillsynen. Dessutom har tillsynsgruppen förbättrat sina arbetsmetoder, vilket bland annat inneburit att enkäterna skickas ut snabbare än tidigare. Detta kan ha bidragit till att Nacka kommun inte har upplevt samma nedgång i svarsfrekvensen som övriga kommuner.

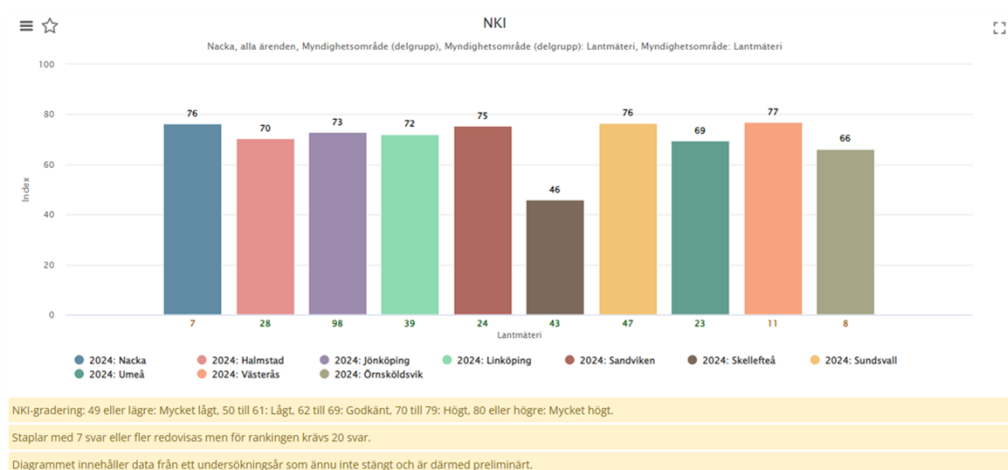
NKI Livsmedel

Siffrorna för 2024 är preliminära, och det definitiva utfallet presenteras i samband med tertialbokslut 1, 2025. Nacka ligger tillsammans med Sollentuna näst högst bland jämförelsekommunerna, med Danderyd i topp efter en stor ökning under 2024, dock med relativt få enkätsvar. Sedan 2021 har livsmedelskontrollen i Nacka kommun haft ett stabilt och högt NKI som legat på eller över 80. Under 2024 fortsätter livsmedelskontrollen att leverera ett högt NKI. Trots en mindre nedgång ligger livsmedelskontrollen fortfarande näst högst i jämförelse med våra jämförelsekommuner. Livsmedelskontrollen och livsmedelsföretagarna har stått inför nya utmaningar, bland annat på grund av förändringar i den nationella riskklassningsmodellen och införandet av efterhandsdebitering förra året. Ett proaktivt arbete präglad av tillgänglighet, information, rådgivning och service tros vara en viktig anledning till att NKI ändå fortsätter att ligga på en stabilt hög nivå.

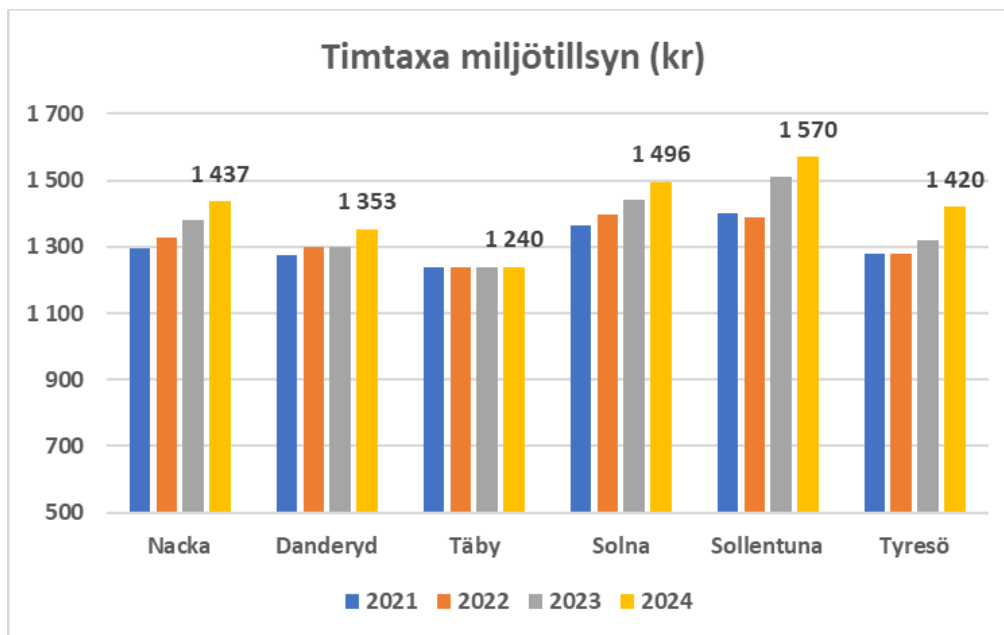
NKI KLM

Siffrorna för 2024 är preliminära, och det definitiva utfallet presenteras i samband med tertialbokslut 1, 2025. Jämförelsen sker med kommuner som har en egen kommunal lantmäterimyndighet, där Nacka står sig väl. Dock är osäkerheten stor på grund av det låga antalet inkomna svar. Vi planerar att kontakta övriga kommuner för att diskutera hur svarsfrekvensen kan förbättras.

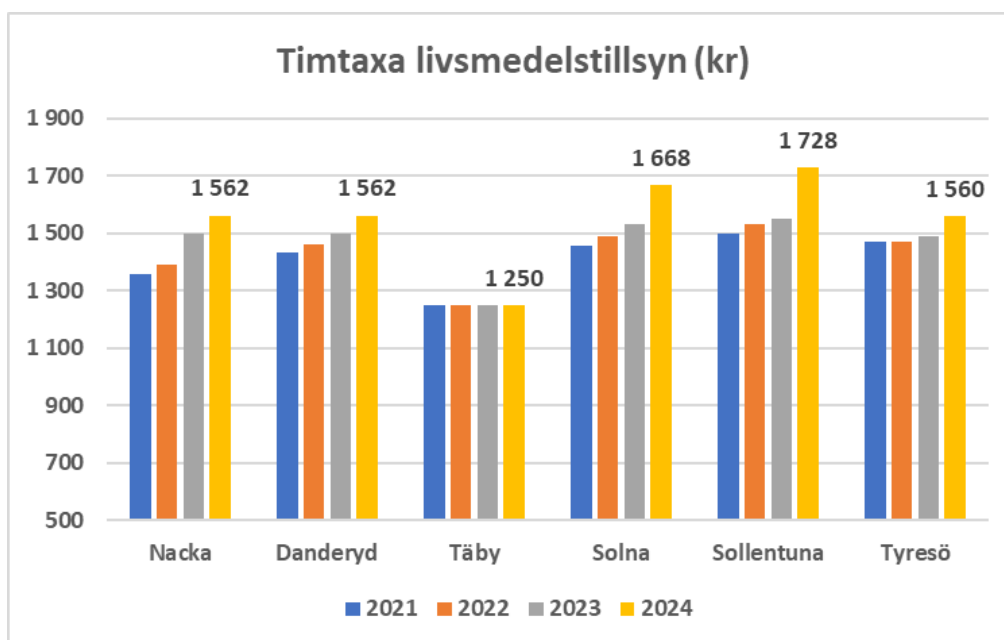
Timtaxa miljötillsyn

Nackas timtaxa ligger i mitten av jämförelsekommunerna. Täby har inte höjt sin timtaxa under mätperioden.

Timtaxa livsmedelstillsyn

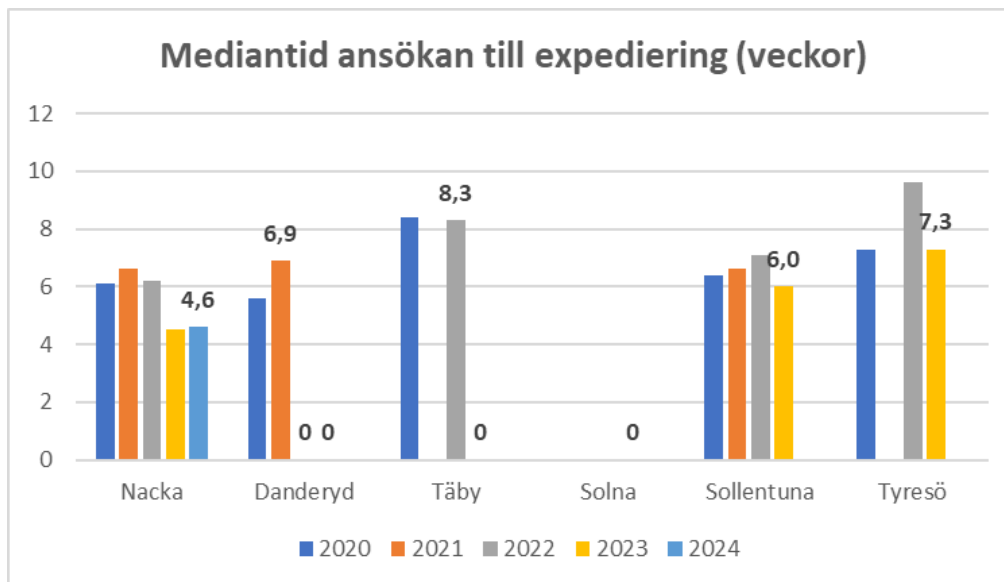
Nackas timtaxa ligger i mitten av jämförelsekommunerna. Täby har inte höjt sin timtaxa under mätperioden.

Handläggningstid bygglov - från ansökan till beslut

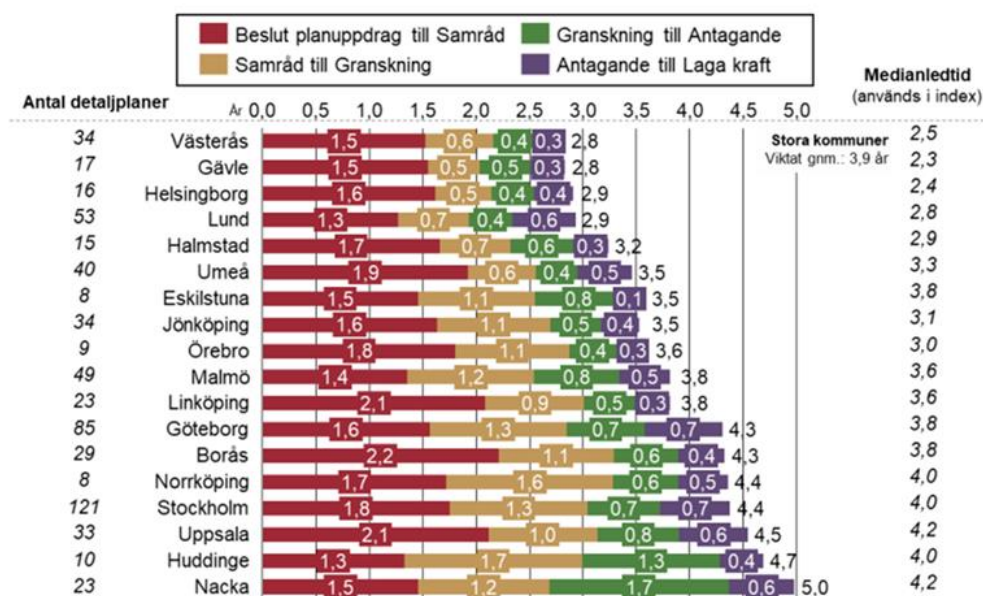
Diagrammet nedan visar mediantid från ansökan till beslut om bygglov mellan åren

2020 och 2023 (även 2024 för Nacka). Statistiken är något haltande då övriga kommuner inte alltid rapporterar in siffror för mediantid.

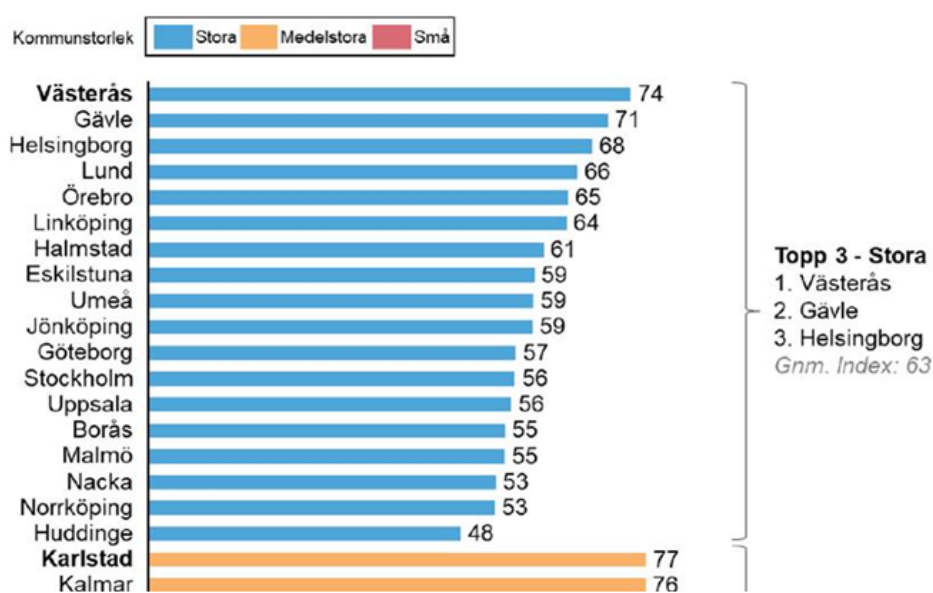

Nationellt Ledtidsindex

Under 2023 tog Initiativet Bygg i Tid, Byggföretagen och Fastighetsägarna fram ett Nationellt Ledtidsindex för att mäta hur snabbt kommuner hanterar detaljplane- och bygglovsprocesser. Nacka kommun är en av 46 kommuner som är inkluderade i granskningen.

I 2024 års mätning är den genomsnittliga ledtiden för detalplaner i stora kommuner 3,9 år. Nacka kommun har längst mediantid bland de stora kommunerna, med 4,2 år från planuppdrag till laga kraft, vilket är en försämring jämfört med 2023 då ledtiden var 3,9 år. Under hösten 2023 analyserades 49 stadsbyggnadsprojekt för att identifiera förbättringsområden. Under 2024 har nya arbetssätt och bättre samverkan både internt och med exploitörer påbörjats. Förändringar tar tid, och förbättringsarbetet fortsätter även de kommande åren.

Planprocesserna i Sverige är generellt långa, och det tar i snitt nästan fem år från beslut om planuppdrag till startbesked. Kommuner mäter dock ledtider på olika sätt och har olika förutsättningar, som geografiska skillnader, bostadsbehov och arbetssätt. I Nacka mäts hela stadsbyggnadsprojektets tid, inte enbart detalplanprocessen. Dessutom är förändringstakten i Nacka högre än i många andra kommuner.

5 Verksamhetsresultat

5.1 Maximalt värde för skattepengarna

5.1.1 Fokusområde: Avgiftsbelagda verksamheter ska i huvudsak vara självfinansierade. Taxor ska vara på lägsta möjliga nivå. Vid detaljplanering ska mark nyttjas ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart.

Nämndens satsning på att stärka tillsynen genom att anställa fyra nya miljö- och hälsoskyddsinspektörer under 2024 går enligt plan. Satsningen förväntas på sikt leda till en ökad självfinansieringsgrad inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Full effekt av insatsen förväntas tidigast under 2025, då mycket tid i år har behövts läggas på inventering och planering. Inventering innebär också platsbesök på de verksamheter som ska få tillsyn senare. De nya inspektörerna har börjat genomföra tillsynsbesök på existerande verksamheter för att bidra till tillsynsplanen.

Varje år reviderar vi taxorna i samband med fastställandet av mål och budget. Under normala omständigheter justeras taxorna enligt Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). För 2024 beräknades PKV att vara högre än vanligt, på grund av inflationen och ökade kostnader för tjänstepensioner. Nämnden beslutade om taxehöjning på en lägre nivå än PKV. Socialnämnden beslutade att inte höja taxorna för serveringstillstånd och tobak i enlighet med nämndens förslag, vilket har negativ påverkan på nämndens ekonomi.

Under 2025 ska bygglovstaxan ses över, främst i syfte för att säkra självfinansiering för olika kategorier av bygglov, med anledning av den nya timbaserade SKR-taxan (SKR = Sveriges Kommuner och Regioner).

Indikatorer	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Måluppfyllelse 2024
Grad av självfinansiering av verksamhetsområde (miljötillsyn)	 43 %	41 %	50 %	82 %

Indikatorer	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Måluppfyllelse 2024
Kommentar Under 2024 har miljötillsynsenheten rekryterat för att ha en bemanning som motsvarar det långsiktiga behovet av tillsyn inom miljöbalkens område. Nämnden tillförde extra medel för rekryteringarna, specifikt för 2024. Rekryteringen gjorde att miljötillsynsgruppen kunde inleda tillsyn inom områden som inte fått tillsyn på många år. Mer tid än vanligt har behövts användas för inventeringar, övergripande projektplanering, nya kontakter, uppdatering av uppgifter, förberedelser av informationsmaterial och liknande aktiviteter. I nya projekt har dessutom inspektioner utförts med viss dubbelbemanning, för effektivare upplärning och samsyn. Självfinansieringsgraden har varit högre under hösten vilket gör att trenden bör vända 2025.				
Grad av självfinansiering av verksamhetsområdet (livsmedelstillsyn)	 68 %	53 %	70 %	76 %
Kommentar Under 2024 har självfinansieringsgraden minskat och det beror bland annat på konsekvenserna av den nya riskklassningen med minskad kontrolltid, vilket ger minskade intäkter. En annan bidragande faktor är att vi under den aktuella perioden har haft färre årsarbetskrafter, vilket innebär att vi inte kunnat genomföra all den tillsyn som var planerad och därmed erhållit lägre intäkter. De fasta omkostnaderna har behövts fördelas på ett mindre antal årsarbetskrafter. För att vända trenden planeras ersättningsrekrytering under 2025.				
Plankostnad (kr/kvm) för nya lokaler och lägenheter i flerbostadshus i stadsbyggnadsprojekt		341	445	123 %
Kommentar Utfallet mäts genom ett rullande treårigt medelvärde. Sex detaljplaner under 2023-2024 ligger till grund för utfallet. Detaljplanerna för Enspännarvägen, Ryssbergen och Sarvträsk (Orminge C) har en lägre kostnad än målvärdet, medan detaljplanerna för Järla station norr, Morningside marina och Talluddsvägen har en högre kostnad än målvärdet. Orsakerna till att de sistnämnda avviker från målvärdet är flera, men bland annat har ett omfattande utredningsarbete varit nödvändigt i planarbetet.				

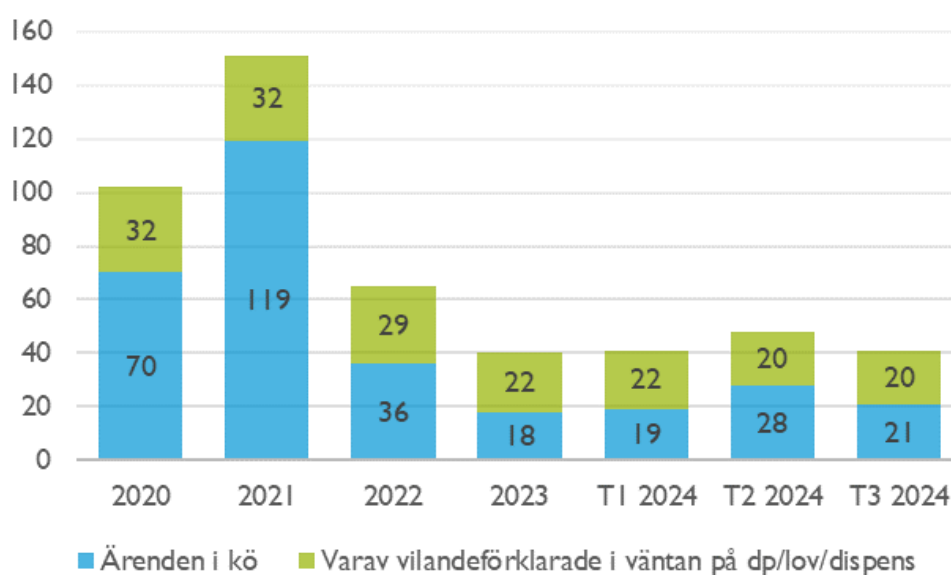
5.2 Bästa utveckling för alla

5.2.1 Nacka ska utvecklas med hög kvalitet och stor variation. Utvecklingen sker tillsammans med Nackaborna genom delaktighet och dialog. Detaljplaner ska stödja ett hållbart och levande Nacka med områden som har väl utbyggd infrastruktur och en bra blandning av bostäder, välfärd, kommersiella verksamheter och grönområden.

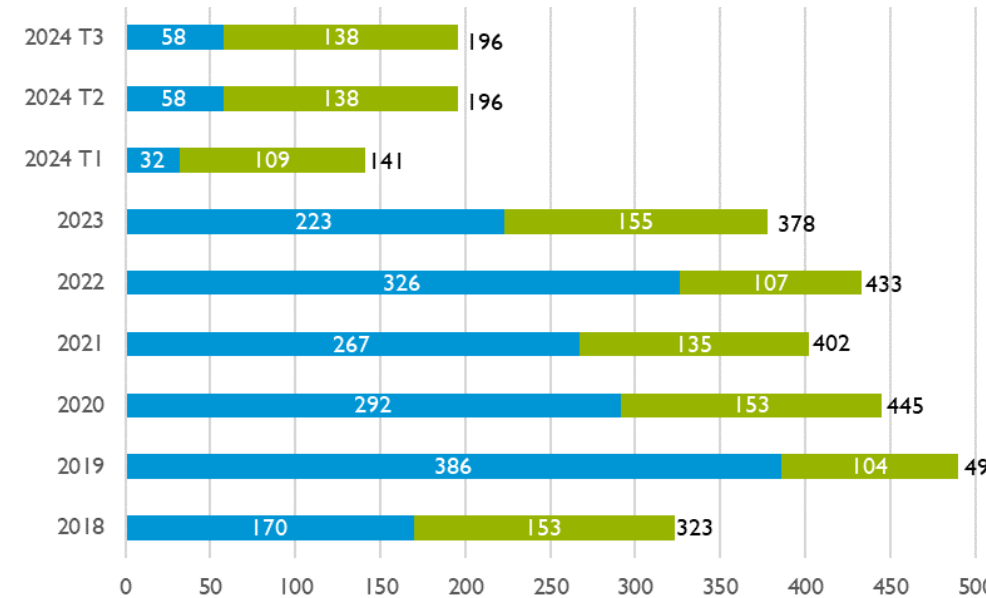
Nämnden arbetar aktivt för att korta ner handläggningstiderna och använder digital teknik för att förbättra kundkontakten och e-tjänsterna. Handläggningstiderna, som mäts med hjälp av indikatorer, ligger nu i huvudsak i linje med målen.

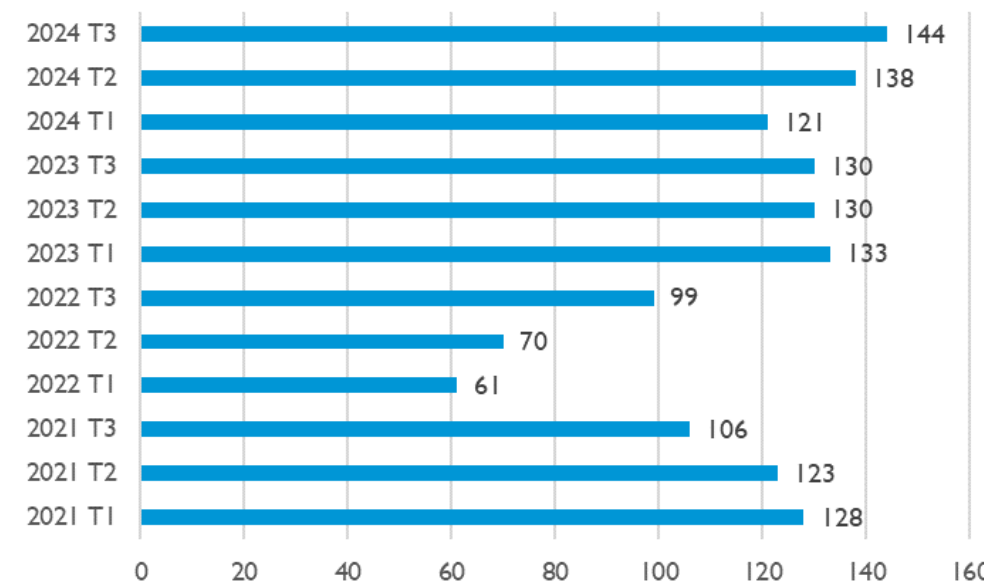
Kön för fastighetsbildning har minskat kraftigt de senaste åren och har varit stabil sedan 2023. Kötid i väntan på handläggare räknas in i total handläggningstid. Kötid och handläggningstid har ökat något under andra halvan av 2024 med anledning av att statliga lantmäteriet begränsat tillgång till e-arkivet Arken. Kön, antal ärenden och väntetider är ändå kvar på en bra nivå.

ÄRENDEN I KÖ

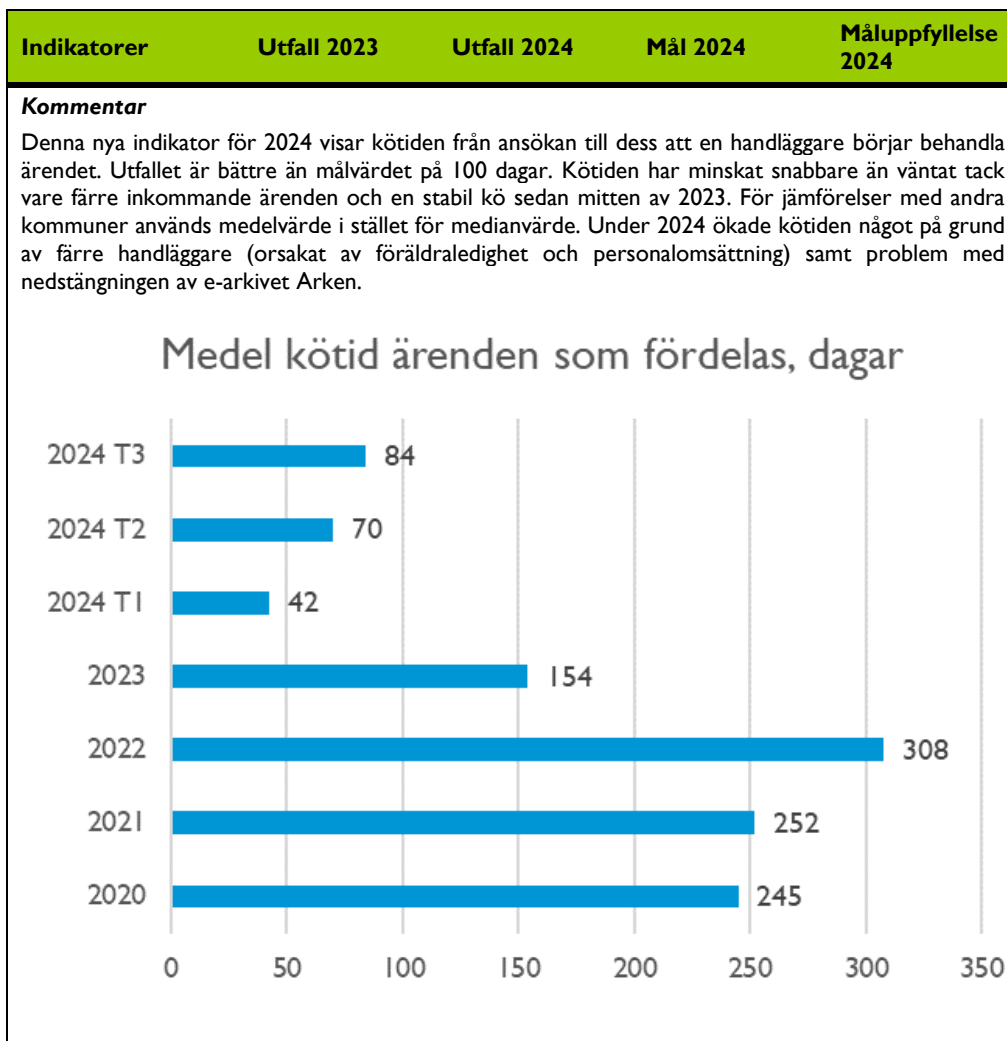

Indikatorer	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Måluppfyllelse 2024
Mediantid fastighetsbildning	378 dagar	196 dagar	300 dagar	135 %

Indikatorer	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Måluppfyllelse 2024																																								
Kommentar																																												
Indikatorn visar mediantiden från ansökan till avslut, inklusive kötid, för avslutade ärenden. Utfallet för 2024 är betydligt bättre än målet på 300 dagar och har förbättrats jämfört med 2023. Under andra halvan av 2024 ökade dock handläggningstiden jämfört med första tertialen. Detta beror på att statliga lantmäteriet tillfälligt stängt åtkomsten till e-arkivet Arken, vilket innebär att handlingar måste beställas, en process som tar 3–8 veckor och förlänger både handläggnings- och kötiderna. Lantmäterimyndigheten arbetar aktivt för att minska denna påverkan.																																												
Minskningen av mediantiden under 2024 jämfört med 2023 beror främst på kortare kötider. Tidigare prioriterades avslut av äldre ärenden med långa kötider, vilket inte påverkade mediantiden lika mycket. Under 2024 har fler ärenden med kort kötid avslutats, vilket tydligt framgår i resultatet.																																												
MEDIAN HANDLÄGGNINGSTID I DAGAR																																												
■ Varav Kötid ■ Faktisk handläggningstid <table><thead><tr><th>Period</th><th>Varav Kötid (dagar)</th><th>Faktisk handläggningstid (dagar)</th><th>Totalt (dagar)</th></tr></thead><tbody><tr><td>2024 T3</td><td>58</td><td>138</td><td>196</td></tr><tr><td>2024 T2</td><td>58</td><td>138</td><td>196</td></tr><tr><td>2024 T1</td><td>32</td><td>109</td><td>141</td></tr><tr><td>2023</td><td>223</td><td>155</td><td>378</td></tr><tr><td>2022</td><td>326</td><td>107</td><td>433</td></tr><tr><td>2021</td><td>267</td><td>135</td><td>402</td></tr><tr><td>2020</td><td>292</td><td>153</td><td>445</td></tr><tr><td>2019</td><td>386</td><td>104</td><td>490</td></tr><tr><td>2018</td><td>170</td><td>153</td><td>323</td></tr></tbody></table>					Period	Varav Kötid (dagar)	Faktisk handläggningstid (dagar)	Totalt (dagar)	2024 T3	58	138	196	2024 T2	58	138	196	2024 T1	32	109	141	2023	223	155	378	2022	326	107	433	2021	267	135	402	2020	292	153	445	2019	386	104	490	2018	170	153	323
Period	Varav Kötid (dagar)	Faktisk handläggningstid (dagar)	Totalt (dagar)																																									
2024 T3	58	138	196																																									
2024 T2	58	138	196																																									
2024 T1	32	109	141																																									
2023	223	155	378																																									
2022	326	107	433																																									
2021	267	135	402																																									
2020	292	153	445																																									
2019	386	104	490																																									
2018	170	153	323																																									
Mediantid fastighetsbildning (faktisk handläggningstid, privat bostadsbyggande)	130 dagar	144 dagar	120 dagar	80 %																																								

Indikatorer	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Måluppfyllelse 2024																										
Kommentar																														
Det handlar här oftast om privatpersoner som vill stycka av en villatomt för försäljning, drömboende eller inför arv. För denna kundgrupp är snabb handläggningstid en hög prioritet. Utfallet för 2024 har ökat och överstiger målvärdet med 24 dagar. Majoriteten av avslutade ärenden avser avstyckningar inom område W, där fastighetsgränserna generellt är av låg kvalitet, vilket kräver omfattande utredningar och fältarbete. Ökningen beror även på att vissa ärenden behövt invänta akter från statliga Lantmäteriet (3–8 veckors väntetid) på grund av nedstängningen av Arken. Trots detta är utfallet bra med tanke på vilka ärenden som har avslutats och omständigheterna. Lantmäterimyndigheten arbetar proaktivt för att minska handläggningstiden. Under 2022 var den faktiska handläggningstiden för denna kundgrupp exceptionellt kort, då många avstyckningar inom detaljplanen Bågvägen–Åbroddsvägen genomfördes smidigt. Här höll fastighetsgränserna hög kvalitet, vilket eliminerade behovet av ytterligare utredningar, en situation som är ovanlig i Nacka.																														
Faktisk handläggningstid Privat bostadsbyggande <table><caption>Faktisk handläggningstid Privat bostadsbyggande (månader)</caption><thead><tr><th>Period</th><th>Mediantid (månader)</th></tr></thead><tbody><tr><td>2024 T3</td><td>144</td></tr><tr><td>2024 T2</td><td>138</td></tr><tr><td>2024 T1</td><td>121</td></tr><tr><td>2023 T3</td><td>130</td></tr><tr><td>2023 T2</td><td>130</td></tr><tr><td>2023 T1</td><td>133</td></tr><tr><td>2022 T3</td><td>99</td></tr><tr><td>2022 T2</td><td>70</td></tr><tr><td>2022 T1</td><td>61</td></tr><tr><td>2021 T3</td><td>106</td></tr><tr><td>2021 T2</td><td>123</td></tr><tr><td>2021 T1</td><td>128</td></tr></tbody></table>					Period	Mediantid (månader)	2024 T3	144	2024 T2	138	2024 T1	121	2023 T3	130	2023 T2	130	2023 T1	133	2022 T3	99	2022 T2	70	2022 T1	61	2021 T3	106	2021 T2	123	2021 T1	128
Period	Mediantid (månader)																													
2024 T3	144																													
2024 T2	138																													
2024 T1	121																													
2023 T3	130																													
2023 T2	130																													
2023 T1	133																													
2022 T3	99																													
2022 T2	70																													
2022 T1	61																													
2021 T3	106																													
2021 T2	123																													
2021 T1	128																													
Mediantid detaljplaner (ej förnyelseområden)	93 månader	92 månader	36 månader	-56 %																										

Indikatorer	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Måluppfyllelse 2024																						
Kommentar																										
Utfallet består av två detaljplaner som påbörjades för länge sedan.																										
Idrottshallar Ektorpsvägen																										
Denna detaljplan har haft lång handläggningstid på grund av två stora omarbetningar. Först utreddes möjligheten att placera ishallar inom planområdet. Senare togs beslut om att ishallar inte skulle inkluderas, vilket krävde ytterligare revideringar. Dessa förändringar medförde två extra granskningsperioder.																										
Verksamhetsområde Orminge Trafikplats																										
Planarbetet inleddes med en förstudie från start-PM 2013 fram till 2015. Mellan 2015 och 2017 bedrevs planarbete tillsammans med en aktör som sedan valde att säga upp planavtalet. Därefter gjordes ett omtag i planarbetet.																										
Mediantid bygglovsärenden	5 veckor	5 veckor	5 veckor	100 %																						
Kommentar																										
Mediantiden från ansökan till beslut har stadigt förbättrats tack vare flera insatser. Automatisering och digitala processer, tydligare tidsramar och roller samt en stabil arbetsgrupp har varit nycklar till framgång. Effektiva interna arbetssätt har underlättat samsyn och en hållbar bedömningsnivå. Att erbjuda tidig bygglovsrådgivning till kunderna har visat sig framgångsrikt, liksom införandet av automatiska beslut för enklare ärenden. Genom att analysera varje steg i ärendeflödet och använda digitala verktyg för effektivisering har vi nått målet att korta mediantiden till fem veckor (motsvaras av grön streckad linje i diagrammet nedan).																										
Mediantid bygglovsärenden (veckor) <table><thead><tr><th>År</th><th>Utfall</th></tr></thead><tbody><tr><td>2015</td><td>8,0</td></tr><tr><td>2016</td><td>8,0</td></tr><tr><td>2017</td><td>9,0</td></tr><tr><td>2018</td><td>8,5</td></tr><tr><td>2019</td><td>6,5</td></tr><tr><td>2020</td><td>6,0</td></tr><tr><td>2021</td><td>6,5</td></tr><tr><td>2022</td><td>6,0</td></tr><tr><td>2023</td><td>4,5</td></tr><tr><td>2024</td><td>5,0 (mål)</td></tr></tbody></table>					År	Utfall	2015	8,0	2016	8,0	2017	9,0	2018	8,5	2019	6,5	2020	6,0	2021	6,5	2022	6,0	2023	4,5	2024	5,0 (mål)
År	Utfall																									
2015	8,0																									
2016	8,0																									
2017	9,0																									
2018	8,5																									
2019	6,5																									
2020	6,0																									
2021	6,5																									
2022	6,0																									
2023	4,5																									
2024	5,0 (mål)																									
Mediantid kontrollrapporter livsmedeltillsyn		1 dagar	8 dagar	188 %																						
Kommentar																										
Indikatorn är ny för 2024 och visar på tiden som det tar för en inspektör att arbeta fram en rapport efter ett tillsynsbesök. Utfallet är resultatet av en effektiv och tydlig handläggning.																										
Kötid fastighetsbildning		71 dagar	100 dagar	129 %																						

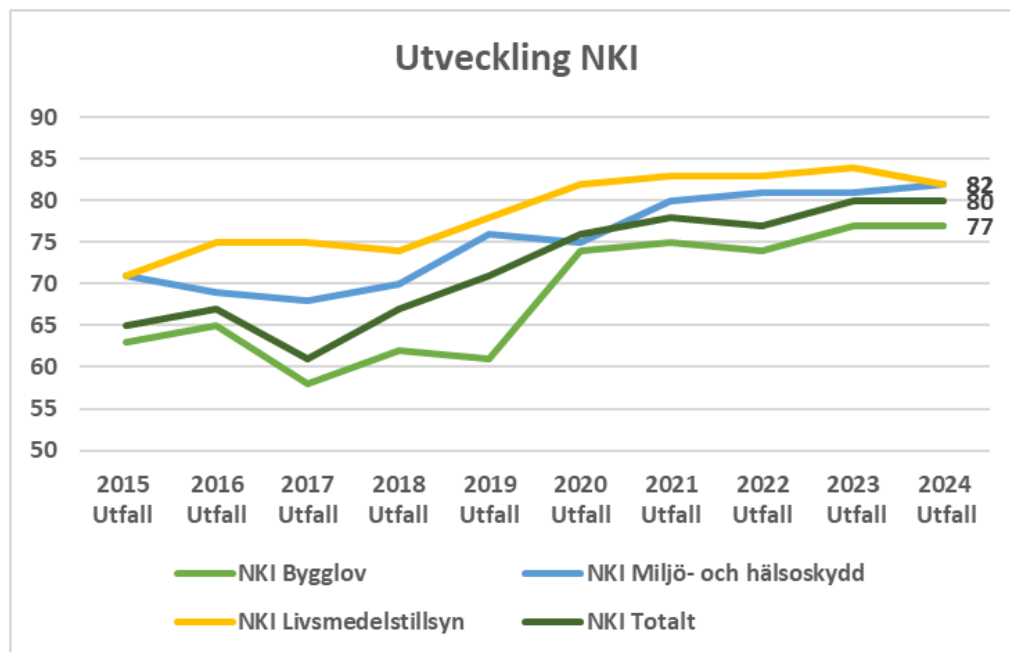

5.2.2 Myndighetsutövningen är rättssäker, effektiv, serviceinriktad och kundorienterad.

Nämnden arbetar med att ge tydlig information om kommande förändringar, särskilt inom livsmedelstillsyn. Den nya riskklassningen innebär att kontrollfrekvensen för planerad tillsyn kommer att minska. Tillsynen inom miljö- och hälsoskydd ökar inom områden som tidigare fått mindre uppmärksamhet, som till exempel tandläkarmottagningar. Genom tydlig information förebyggs missnöje som kan påverka NKI negativt. Inspektörerna prioriterar att sammanställa kontrollrapporten efter tillsynsbesök och skyndsamt skicka ut till verksamhetsutövarna.

Nämnden fortsätter arbetet med att stärka bygglovrådgivning i tidigt skede för att

skapa bästa förutsättningarna i ärendehantering. Under 2024 etablerades arbetet med "min företagssida" för att underlätta för företag och ge dem en väg in. Detta projekt finansieras av framtidsfonderna, och sker tillsammans med näringslivsstaben.

NKI för kart- och mätärenden och lantmäteriförrättningar är en ny indikator för 2024. Nämnden ser en risk att statliga lantmäteriets nedstängning av åtkomst till akter kan komma att ha en negativ inverkan på NKI.

Indikatorer	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Måluppfyllelse 2024
NKI Bygglov	77	77	80	96 %
Kommentar Siffrorna för 2024 är preliminära, och det definitiva utfallet presenteras i samband med tertialbokslut I, 2025..Nacka ligger på ett högt och stabilt NKI jämfört med jämförelsekommunerna och har dessutom många svar vilket gör utfallet tillförlitligt. Målvärdet om 80 är ambitiöst och för att komma dit kommer vi att fortsätta satsa ytterligare kraft på tillgänglighet. Arbetet är pågående.				
NKI Miljö- och hälsoskydd	81	80	80	100 %

Indikatorer	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Måluppfyllelse 2024
Kommentar Siffrorna för 2024 är preliminära, och det definitiva utfallet presenteras i samband med tertialbokslut I, 2025. Sedan 2021 har Nacka kommuns miljö- och hälsoskyddstillsyn haft ett högt och stabilt NKI, över genomsnittet för jämförelsekommunerna. Ett högt resultatet består, trots de utmaningar som identifierades inför året. En av utmaningarna var att tillsynen utökades till verksamheter som inte fått tillsyn på länge. För att få bästa möjliga effekt och ge verksamheterna största möjliga nytta har tillsynsgruppen arbetat med skräddarsydd information och vägledning för de nya grupperna. Enligt NKI-resultatet och de inkomna fritextsvaren verkar detta ha gett goda resultat.				
NKI Livsmedelstillsyn	 84	82	80	103 %
Kommentar Det preliminära utfallet för 2024 är fortsatt stabilt på en hög nivå, näst högst i jämförelse med våra jämförelsekommuner. Livsmedelsgruppen har fortsatt arbetat för god tillgänglighet och hög närvaro hos verksamheterna. Trots en något lägre svarsfrekvens än tidigare år är den fortfarande hög.				
NKI KLM Lantmäteriförrättningar	 80	77	80	96 %
Kommentar KLM har under 2023 och början av 2024 mätt NKI genom en egen kundenkät som skickats ut via Brilliant. Från och med tertial 2, 2024, startade en pilot där lantmäteriförrättningar ingår i NKI Insiktsmätningen (SKR/SBA). Tio KLM-kommuner har deltagit i piloten och ett preliminärt resultat finns. Hittills har vi fått in endast 7 svar, vilket gör att slutresultatet är osäkert och kan komma att ändras. Under 2025 kommer vi att delta i utvärderingen av pilotprojektet. Om lantmäteriförrättningar fortsatt ska mätas inom NKI Insikt, planerar vi att arbeta för att öka svarsfrekvensen och identifiera förbättringsområden. Både resultaten från Brilliant-kundenkäten och Insiktsmätningen visar att vi har höga betyg (90+) när det gäller bemötande, attityd, tillgänglighet, digitala tjänster och information om processer och handlingar. Kunderna har dock varit mindre nöjda (68-70) med handläggningstiden och effektiviteten.				
NKI Lantmäterienheten Kart- och mätärenden	 91	91	80	114 %
Kommentar En egen nöjd-kundenkät skickas ut via Brilliant till alla som beställt och fått levererat ett mät- eller kartärende (till exempel nybyggnadskarta inför bygglov). Svarsfrekvensen har varit god, och kunderna är generellt sett nöjda. För närvarande finns det ingen nationell mätning av NKI för kart- och mätverksamheter.				
Andelen överprövade planärenden som står sig i sista instans	 100 %	100 %	>100 %	
Kommentar Det finns inget utfall för 2024.				
Andelen överprövade bygglovsärenden som står sig i sista instans	 76 %	81 %	>75 %	92 %

Indikatorer	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Måluppfyllelse 2024
Kommentar Utfallet är över målvärdet. De beslut som inte har stått sig har gällt bedömning för utmaning och förtydligande av rättspraxis. Vi har under 2024 haft god bemanning och hög kompetens för våra ärenden vilket lett till mer väl underbyggda beslut. Ett beslut har blivit upphävt på grund av jäv för en enskild handläggare – första gången det har hänt.				
Andelen överprövade miljöärenden som står sig i sista instans	 73 %	61 %	>80 %	124 %
Kommentar Av 31 rättsfall har vi fått fel i 12 ärenden. Länsstyrelsens handläggning är snabb så att de behandlar överklaganden redan inom ett halvår, vilket innebär att årets utfall är baserat på årets ärenden vilket inte varit fallet tidigare. Strandskydd är något överrepresenterade bland de överklagade ärendena, vilket dels beror på att åtgärdskrav ofta överklagas; dels att Länsstyrelsen har ökat granskningen av strandskyddsbesluten, där de upphäver dispenser som de bedömer är omotiverade utan att beslutet överklagas. När Länsstyrelsen upphäver en dispens överklagas det beslutet ofta vidare, vilket gör att nämndens beslut prövas även om det aldrig har överklagats. Av de 31 ärendena gällde 18 strandskydd, och nämndens beslut stod sig i 12 av dem. Detta motsvarar ungefär samma andel rätt (66%) som för andra miljöbalksärenden.				

5.3 Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka

5.3.1 Genom stadsutvecklingen skapas samband och offentliga rum som är attraktiva, trygga och hållbara över tid i ett förändrat klimat. Nackaborna har nära till parker, natur, kultur och idrott.

Arbetet med en ny översiktsplan skapar förutsättningar för nämnden att ännu tydligare arbeta med klimatanpassning, naturens roll för människan och bevarande av biologisk mångfald. Även blå- och grönstrukturprogrammet samt naturvårdsplanen som är under framtagande kommer att underlätta för nämnden att säkra nackabornas tillgång till parker och natur. Under perioden har förslag till nya indikatorer arbetats fram och tas med i kommande mål och budget, men indikatorerna saknar ännu målvärden.

Indikatorer	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Måluppfyllelse 2024
Andel av befolkningen som bor i bostäder med en god ljudmiljö inomhus	 89 %	89 %	90 %	99 %

Indikatorer	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Måluppfyllelse 2024
Kommentar Miljötillsynsenheten bedömer att resultatet inte har ändrats mycket sedan tidigare år. Det finns en bullermodell som uppdaterades 2023/2024, men den är inte sammanställd på samma sätt som föregående år. Tidigare modell redogjorde för det samlade bullret från vägtrafik, fördelat på bostäder byggda före och efter 2015 eftersom de har olika riktvärden på grund av ändrad byggstandard; samt buller från Saltsjöbanan, som har andra riktvärden. Den senaste bullerberäkningen redogör separat för bostäder som är utsatta för buller från kommunens vägar, från Trafikverkets vägar, samt från Saltsjöbanan, men den redovisar inte vilka bostäder som är utsatta från fler än en bullerkälla. Det behövs närmare genomgång för att ge en säkrare siffra.				
Träd inom detaljplan och dess närmaste omgivning i tillstyrkta detaljplaner			Nej	
Kommentar Den här uppföljningen gäller för detaljplan Tryckluftsfabriken. Den nya detaljplanen föreslår flerbostadshus i sex kvarter, med totalt 72 tillkommande bostäder. 3-30-300 har skapats för att möta samhällets efterfrågan på riktlinjer i arbetet med klimatanpassning och hälsofrämjande livsmiljöer i städer och tätorter. 3: Invanarna ska kunna se minst 3 träd från sin bostad inom 25 meter från byggnaden. Bostäder föreslås i två av sex kvarter. Av dessa bostäder kommer det vara möjligt för cirka 74% (53 bostäder) att se tre träd inom 25 meters avstånd från bostaden. Detta avgörs mycket av åt vilket håll ens fönster är vänt. Om minst tre träd planteras på innergården i ett kvarter kan 100% av bostäderna uppnå målet. 30: Inom ett område av 1 000 gånger 1000 meter (100 hektar), ungefär en stadsdel, ska krontäckningsgraden vara 30 %. Inom en ruta av 100 hektar, med planområdet placerat i mitten av rutan, är det 21 % krontäckning. Krontäckningen utgörs övervägande av träd en bit utanför planområdet, i Svindersberg/Svindersvik, Alphyddan och Atlasvägen. Det här planområdet kommer att bidra med att öka krontäckningsgraden på sikt, lokalt. 300: Max 300 meters gångväg till närmaste grönområde med en storlek på minst 1 hektar. 40% av planområdet uppnår målet. Merparten av de planerade bostäderna är dock inte placerade inom denna yta.				

5.3.2 Detaljplanering ska kunna redovisa klimatpåverkan. Genom att fokusera på miljö- och klimatambitioner bidrar Nacka till ett bättre klimat och en bättre miljö.

En klimatberäkning med strategier för minskad klimatpåverkan från föreslagen utbyggnad i översiktsplanens samrådsförslag är framtagen och kan integreras i kommande granskningsversion. Även ett antal detaljplaner klimatberäknas vilket innebär att vi kan se mängden koldioxid som genereras av till exempel transport, byggmaterial och energiförbrukning när planerna är genomförda. Förhoppningen är att vi med hjälp av den här kunskapen ska kunna öka möjligheterna att proaktivt minska påverkan framåt. En uppdatering av strategin för miljö- och klimatambitioner är påbörjad framför allt för att på ett tydligare sätt fånga ambitioner kring cirkularitet och återbruk. Markanvisningen i Henriksdalsbacken

visar att det finns vilja och möjligheter att sänka klimatpåverkan i nybyggnation.

5.4 Stark balanserad tillväxt

5.4.1 Nacka utvecklas för nuvarande och framtida nackabor och näringsliv.

Vi har stärkt arbetet med företagsservice och har säkrat finansiering genom framtidsfondsmedel för att utveckla smarta digitala verktyg för bättre samordning och översikt. Inom livsmedelstillsynen har vi också förbättrat våra digitala tjänster för att göra dem mer användarvänliga. En e-tjänst för planbesked har lanserats. Digitala utskick för samråd och granskning inom detaljplanering har implementerats under året. Alla intressenter som är anslutna till Kivra får handlingar direkt till sin digitala brevlåda och de kan även svara direkt i Kivra.

5.4.2 Detaljplaner tas fram i en takt som möjliggör de övergripande målen om nya bostäder och arbetsplatser beslutade av kommunfullmäktige. Framdriften i samhällsplaneringen säkerställs så att detaljplaner möjliggör ny infrastruktur och god tillgång till kollektivtrafik.

Nämnden har antagit ett flertal detaljplaner, som också har vunnit laga kraft, under året vilket beskrevs i inledningen. Nämnden har tillstyrkt detaljplaner för Orminge trafikplats, Ältabergs- och Kummelbergets verksamhetsområde samt Tryckluftsfabriken i Sickla. Orminge trafikplats är ett verksamhetsområde som möjliggör nya arbetsplatser. Tryckluftsfabriken möjliggör både arbetsplatser och bostäder. Detaljplanerna för idrottshallar i Ektorp och bostäder i direkt anslutning till den kommande tunnelbanestationen i Järla stationsområde norr har vunnit laga kraft.

Den förändrade befolkningsprognosen tillsammans med politiska beslut i Mål och Budget 2025-2027 har haft påverkan på stadsutvecklingsprocessens projektportfölj. En del projekt pausades i väntan på beslut under sommaren och inledningen av hösten. På grund av rådande konjunkturläge råder låg aktivitet i en del projekt. Planenheten arbetar kontinuerligt med att anpassa sin bemanning efter förändrade behov och marknadsläge.

Indikatorer	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Måluppfyllelse 2024
Antal bostäder i tillstyrkta detaljplaner västra Sicklaön	 0	72	800	9 %
Kommentar Detaljplanen för Tryckluftsfabriken har tillstyrkts under 2024.				
Antal arbetsplatser i tillstyrkta detaljplaner	 0	4 500		
Kommentar Detaljplanen för Tryckluftsfabriken har tillstyrkts och kan skapa drygt 4 000 arbetsplatser, främst genom lokaler i bottenvåningen som är avsedda för handel och olika typer av verksamheter. Även detaljplanerna för verksamhetsområde Orminge Trafikplats och Åltaberg har tillstyrkts och förväntas generera 280 respektive 170 arbetsplatser. Sedan 2014 har detaljplaner som möjliggör cirka 7 500 arbetsplatser tillstyrkts. Indikatorn saknar dock ett målvärde.				

5.4.3 Digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen bidrar till förbättrad service till nackabor, företag och organisationer.

Merparten av nämndens framtidsfondsprojekt har koppling till digitalisering. Digitala utskick för samråd och granskning inom detaljplanering har implementerats under året. Den externa webbkartan är nu live och redo att användas. Arbetet pågår att digitalisera äldre detaljplaner och planen är att digitalisera 450 planer under två år, vilket är hälften av Nackas totala antal planer. Sedan årsskiftet har arbetet med smart stad Nacka, även det ett projekt finansierat av framtidsfonderna, påbörjats. Projektet är ett samarbete mellan stadsutvecklingsprocessen, trafik- och fastighetsprocessen samt digitaliseringsenheten, där syftet är att med hjälp av ny teknik, bidra till att driva på mot en hållbar samhällsutveckling och möta nackabornas förväntningar och framtida behov.

Vi fortsätter stärka verksamheterna för att resurssätta i dessa arbeten. För 2025 föreslås DIMIOS, mått för digital mognad att aktiveras som indikator. Detta kommer innebära att verksamheterna fortsatt kommer satsa på framför allt kompetenshöjande aktiviteter.

6 Agenda 2030

Agenda 2030 är FN:s 17 globala mål för en hållbar utveckling. Målen antogs av FN:s medlemsländer den 25 september 2015, däribland Sverige. Kommunfullmäktige tog den 15 juni 2020 (KFKS 2020/53) beslut om implementering av Agenda 2030 i Nacka kommun. Beslutet bygger på att hållbarhet ska ses som en helhet och ingå som en naturlig del i alla nämnder och enheters ordinarie verksamhet. Beslutet innebär också att varje nämnd och verksamhet i kommunen själva identifierar vilka prioriterade mål och områden som just de kan bidra till och påverka mest.

Nedan presenteras prioriterade mål och aktiviteter som på sikt bidrar till de globala målen i Agenda 2030.

Globala målen	Status	Uppföljning av aktiviteter
 4. God utbildning för alla	 Pågående	I detaljplaner tillsäkra lektytor för barn vid planläggning av skolor och förskolor. Hur bidrar detta till det globala målet? Leken ökar motorisk och pedagogisk utveckling och därmed barns lärande. Övergripande mål Bästa utveckling för alla Kommentar Generellt gäller att tillsäkra detta vid planläggning. Detta är lagkrav, beroende på årskurs. Under 2024 har ingen detaljplan som berör detta slutförts. Däremot pågår i arbete flera detaljplaner, exempelvis i Sickla-Plania och Volten.

Globala målen	Status	Uppföljning av aktiviteter
 7. Hållbar energi	 Pågående	Förstärkt klimat- och energirådgivning för Nackabor och näringsliv. Hur bidrar detta till det globala målet? Rådgivningen mynnar ut i konkreta energieffektiva åtgärder. Övergripande mål Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka Kommentar I mål och budget för 2023–2025 fick nämnden i uppdrag att starta ett tvåårigt projekt för att förbättra klimat- och energirådgivningen. Syftet är att hjälpa nackaborna att bli mer energieffektiva och att underlätta installationen av solceller och laddstolpar. En energi- och klimatrådgivare anställdes inledningsvis med anledning av projektet, men har nu tagit över den rådgivning som tidigare utförts av en konsult och är därmed del av ordinarie verksamhet. Tjänsten är kostnadsfri och hjälper invånare samt små företag att spara energi och bli mer miljövänliga. Rådgivningen täcker områden som uppvärmning, energieffektivisering, transporter samt solenergi och laddplatser. Den fast anställda klimat- och energirådgivaren arbetar även med rådgivning i Värmdö kommun och erfarenhetsutbytet oss kommuner emellan har stärkts under året med synergieffekter som följd. Exempelvis har ett hotellnätverk skapats för rådgivning inom klimat- och energi för verksamheter i båda kommunerna, även frågor om energigemenskaper i bostadsrättsföreningar har utförts med erfarenhetsutbyte mellan kommunerna. Projektanställd klimatspecialist avlastar den fast anställda i perioder av hög belastning, men rådgör även internt för klimatförbättrande åtgärder i stadsutveckling och fastighetsprojekt. Genom ökade resurser har tid för idégenerering och initiativ frigjorts vilket lett till framtidsfundsprojektet Energikassen (finansierad via annan framtidsfundsansökan) som lanserats under slutet av året och redan blivit uppskattat hos Nackaborna, med över 50 personer i kö till de 10 kassar som lånas ut hos bibliotek runt om i kommunen.
	 Avslutad	I projektform testa en förstudie för företagen i Kummelberget. Hur bidrar detta till det globala målet? Energieffektivisering, Övergripande mål Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka Kommentar Arbete inför ett pilotprojekt i Kummelberget inleddes, men har tyvärr fått avbrytas på grund av bristande intresse.

Globala målen	Status	Uppföljning av aktiviteter
 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	 Pågående	Prioritering av förrättningar som rör utbyggnad av tunnelbana. Nära samarbete med region Stockholm för tidplaner, prioriteringar etc. KLM har kunnat hålla önskade tidplaner. Hur bidrar detta till det globala målet? Tidplanen för utbyggnad av tunnelbana hålls. Övergripande mål Maximalt värde för skattepengarna Stark och balanserad tillväxt Kommentar Förrättningar för spårtunnlar klara sedan tidigare. Förrättningar för Tunnelbanestationer pågår i enlighet med region Stockholms tidplan.
	 Pågående	Fortsätta arbeta för ökad kundnöjdhet hos Nackaborna och näringslivet. Hur bidrar detta till det globala målet? NKI (Nöjd-Kund-Index) är ett nyckeltal som bidrar till hållbar industri. Kommunen prioriterar kundbemötande och tillgänglighet Övergripande mål Maximalt värde för skattepengarna Kommentar Under 2024 har vi tillsammans med vår näringslivsavdelning startat upp projektarbetet "min företagssida", som kommer att finansieras genom medel från framtidsfonder. Detta för att öka samspelet ytterligare, i kommunen för kundens och näringslivets upplevelse av oss som helhet. Genom att tydliggöra funktionen företagsservice under 2024 har vi ökat förutsättningarna att serva företag för en ännu bättre samordning i vår myndighetsutövning. SBS (Stadsbyggnadsservice) har nu ett tydligt ansvar i företagsrelaterade frågor för att lyckas uppnå en effektivare organisation med god företagsservice "en väg in". Det ska vara lätt att starta och verka som företag i Nacka. En trygg kontaktpunkt för alla företagare kommer påverka Nackas företagarklimat på ett positivt sätt. SBS ska bli en nyckel i att ge kommunens företag liknande service som kommunens medborgare får idag. NKI gruppen fortsätter att vara ett forum att fortsätta lära av varandra och fokusera på kundperspektivet för ett högre NKI. NKI för 2024 är fortsatt på en stabilt hög nivå. Livsmedel ligger näst högst i jämförelse med våra jämförelsekommuner. Vi har strävat efter att arbeta med hög tillgänglighet och med god kommunikation via olika kommunikationskanaler. Trots en något lägre svarsfrekvens från tidigare år är det ändå en fortsatt hög svarsfrekvens.

Globala målen	Status	Uppföljning av aktiviteter
 10. Minskad ojämlikhet	 Avslutad	Integration av handläggning av bostadsanpassning i miljö- och stadsbyggnadsnämnden. Hur bidrar detta till det globala målet? Tillgänglighet bidrar till jämlikhet Utredning pågår om det blir större fokus på frågan. Övergripande mål Maximalt värde för skattepengarna Kommentar Bostadsanpassningsarbetet är nu integrerat i bygglovenhetens verksamhet.
	 Avslutad	Krav på tillgänglighet vid bygglovsansökan och tillsyn om anmälan kommer in. Hur bidrar detta till det globala målet? Tillgänglighet är inkluderande. Övergripande mål Maximalt värde för skattepengarna Stark och balanserad tillväxt Kommentar Ingår i det ordinarie arbetet och är lagkrav.
 11. Hållbara städer och samhällen	 Pågående	Miljöplanerare och miljösamordnare på enheten för strategiskt klimat- och miljöarbete deltar aktivt i stadsbyggnadsprocessen. Hur bidrar detta till det globala målet? Gruppen bevakar och bidrar till att ekologiska hållbarhetsaspekter, klimat och miljö tas omhand i Nackas stadsbyggande. Övergripande mål Bästa utveckling för alla Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka Kommentar Miljöplanerarna och miljösamordnarna deltar i stadsutvecklingsprojekten, översiktsplan, detaljplanearbete och i vissa anläggningsprojekt som miljösamordnare. Ett arbete för att integrera såväl kompetensen som frågorna i tidigare skeden är pågående.

Globala målen	Status	Uppföljning av aktiviteter
	 Pågående	Utveckla lösningar för att tillgängliggöra värdefull data som öppen. Hur bidrar detta till det globala målet? Öppna data ökar innovationstakten i samhället och möjliggör att fler aktörer kan bygga smarta tjänster på kommunens data. Övergripande mål Bästa utveckling för alla Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka Kommentar Lantmäterienheten jobbar kontinuerligt med att tillgängliggöra data enligt. SFS 2022:818 om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data samt bevakar utvecklingen kring de direktiv som centrala lantmäteriet tillhandahåller.
	 Pågående	Verka för att minimera sprängning av berg. Hur bidrar detta till det globala målet? Minskad klimatpåverkan, transporter, damm, buller, förändring av markens beskaffenhet. Övergripande mål Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka Kommentar Nackas topografi består till stora delar av berg, men i planläggningen försöker vi arbeta för att minimera sprängning av berg vid bostäder bland annat genom tillkommande struktur och placering av byggnader. Ett exempel är pågående stadsbyggnadsprojekt Henriksdalsbacken.
	 Avslutad	Mindre projektstyrda planbestämmelser i detaljplaner avseende gestaltning och material som håller över tid. Hur bidrar detta till det globala målet? Möjlighet till återbruk eller nya materialval som inte används idag. Övergripande mål Maximalt värde för skattepengarna Kommentar Detta är ett löpande arbete som vi har fokuserat på under året för att minimera projektstyrning till förmån för detaljplaner som håller över tid oavsett vem som bygger eller när projektet genomförs.

Globala målen	Status	Uppföljning av aktiviteter
	 Pågående	Verka för att behålla befintliga byggnader och infrastruktur. Hur bidrar detta till det globala målet? Minskad klimatpåverkan. Övergripande mål Maximalt värde för skattepengarna Kommentar När det finns befintliga byggnader har vi börjat att mer aktivt begära en återbruksplan av byggaktören. I en återbruksplan finns tydliga motiveringar till varför man eventuellt behöver riva en byggnad och hur byggaktören kan ta tillvara på befintligt material såsom exempelvis tegel, fönster med mera om rivning krävs. I en återbruksplan behöver även byggaktören beskriva hur allt material tas om hand.
	 Pågående	Styra höjdsättning av mark och golvnivå i detaljplaner. Hur bidrar detta till det globala målet? Minskad översvämningsrisk, inte minst vid kusten, genom riktad dagvattenavrinning. Övergripande mål Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka Kommentar Detta är ett löpande arbete som vi har fokuserat på under året. Det är det verktyg som finns inom planprocessen för att undvika översvämningsrisker på byggnader och anläggningar alternativt använda anläggningar för att ta hand om vatten.
	 Avslutad	Respektera områden med översvämningsrisk som ej lämpliga för exploatering. Hur bidrar detta till det globala målet? Minskad risk för skador från översvämnning. Övergripande mål Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka Kommentar Innan planprocessen har börjat pågår diskussioner kring platsens lämplighet avseende byggande och vanligtvis ges negativt planbesked om platsen bedöms som olämplig.

Globala målen	Status	Uppföljning av aktiviteter
 15. Ekosystem och biologisk mångfald	 Avslutad	Genom planverktyget säkerställa på lång sikt bevarandet av park och natur. Hur bidrar detta till det globala målet? Binder vatten, renare luft, sänker temperaturen, spridningssamband för djur och natur samt minskar risken för ras och skred. Övergripande mål Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka Kommentar Detta är ett löpande arbete där vi kan använda oss av planbestämmelser som definierar om en plats består park eller natur. En planbestämmelse är juridiskt bindande. Om en byggaktör önskar bygga bostäder krävs i så fall en ny detaljplan.
 16. Fredliga och inkluderande samhällen	 Pågående	Rättsfallsuppföljning. Hur bidrar detta till det globala målet? Främja rättssäkerhet för att bidra till en tilltro till samhällets institutioner, motverka mutor och korruption Transparens i våra processer, inom ramen för vad som är möjligt. Övergripande mål Maximalt värde för skattepengarna Bästa utveckling för alla Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka Kommentar Lantmäterimyndigheten följer regelbundet upp praxis genom utsedd rättsfallsbevakare. Rutiner och arbetssätt uppdateras vid behov. Lantmäterimyndigheten publicerar regelbundet information och handlingar i pågående förrättningar på ärendets webbplats "Mina ärenden". Rättsfallsuppföljning sker löpande i bygglovverksamheten under veckovisa handläggarmöten där samtliga handläggare och chefer deltar. Rollen som rättsansvarig följer även upp alla domar och håller löpande nämnden uppdaterad.
	 Pågående	Fortsatt samverkan med länsstyrelsen och regionen. Hur bidrar detta till det globala målet? Samverkan bidrar till att stävja olaglig avfallshantering. Övergripande mål Bästa utveckling för alla Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka Kommentar Nacka tillsammans med ytterligare 25 kommuner, Länsstyrelsen Stockholm och Storsthlm fortsätter att samverka för att utveckla miljöbalkstillsynen och livsmedelskontrollen.

Nämnden har under året fokuserat på och arbetat med 17 specifika aktiviteter

kopplade till Agenda 2030. Aktiviteter som antingen anses vara genomförda eller är implementerade i ordinarie arbete är markerade som avslutade. Aktiviteter som löper antingen över flera år eller är av sådan karaktär att det är viktigt att följa framdriften även om de till stor del är integrerade i det ordinarie arbetet är markerade som pågående.

7 Ekonomiskt resultat 2024

Verksamhet , mnkr	Ack utfall 2024			Ack budget 2024		Utfall 2023		
Kostnader (-) Intäkter(+)	Utfall intäkter	Utfall kostnader	Utfall netto	Budget netto	Budgetavvikelse	Intäkter	Kostnader	Netto
Projektverksamhet	0	-1,8	-1,8	-2,0	0,2	0	-2,9	-2,9
Nämnd & nämndstöd	0	-3,6	-3,6	-3,5	0,0	0	-3,5	-3,5
Myndighet & Huvudmannastöd	0	-34,7	-34,7	-34,8	0,0	0	-34,5	-34,5
Ombokning resultat Myndighet & Huvudmannastöd	0	1,1	1,1	0,0	1,1	0	2,0	2,0
Summa	0	-39,0	-39,0	-40,3	1,3	0	-38,9	-38,9

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden redovisar ett överskott på 1,3 miljoner kronor för 2024. Efter det prognostiserade underskottet på -2,0 miljoner kronor i tertialboks slut 2 har resultatet stadigt förbättrats under hösten. Nämnden har arbetat hårt med den åtgärdsplan som togs fram för att begränsa lågkonjunktens effekter på verksamheten och nå en budget i balans. Målet är en robust verksamhet som är fungerande i både i hög- och lågkonjunktur i syfte att skapa en hållbar organisation utan ryckighet där vi i sämre tider måste minska personalstyrkan för att sedan i bättre tider försöka komma i kapp och utöka i hård konkurrens med andra aktörer.

Projektverksamheten redovisar ett överskott på 0,2 miljoner kronor vilket beror på att projektreserven inte har behövt användas.

Nämnd och nämndstöd redovisar ett resultat i linje med budget.

Myndighet och Huvudmannastöd, som i huvudsak består av nämndens beviljades medel till resultatenheterna redovisar ett resultat i linje med budget.

Ombokning resultat Myndighet & Huvudmannastöd är det samlade nettoresultatet för resultatenheterna och redovisar ett överskott på 1,1 miljoner kronor. Nämnden redovisar en nettobudget och ett nettoresultat, men i de bakomliggande siffrorna är intäkterna betydligt lägre än budgeterat. Intäkterna har dock stadigt ökat jämfört med budget under slutet på året. Nämnden har drygt 5 miljoner lägre personalkostnader än förväntat till följd av vakanser som inte har tillsatts samt restriktiv ersättningsrekrytering. Nämndens kostnader belastas av cirka 1,1 miljoner kronor i ökade kostnader jämfört med budget på grund av centralt utdebiterade IT-kostnader.

Specifikation av resultat myndighet och huvudmannastöd

Utfall jämfört med budget.

Verksamhet mnkr	Ack utfall 2024		
	Utfall intäkter	Utfall kostnader	Utfall netto
Miljö och stadsbyggnad	0,0	1,0	1,0
Planenheten	0,0	0,5	0,5
Bygglovenheten	0,0	0,2	0,2
Lantmäterienheten	0,0	0,0	0,0
Miljötillsynsenheten	0,0	-1,3	-1,3
ESKOM	0,0	0,8	0,8
Summa	0,0	1,1	1,1

Miljö och stadsbyggnad:

Miljö och stadsbyggnad samlar processens gemensamma kostnader och redovisar ett överskott på 1,0 miljoner kronor, Årets budget innehöll 0,5 miljoner kronor för utredningar och särskilda initiativ. På grund av att nämnden prognostiserade ett underskott har vi varit återhållsamma med dessa medel. Nämnden hade 0,7 miljoner kronor avsatta för kommunikationsinsatser, men endast 0,3 miljoner kronor har använts. Detta beror bland annat på lägre kostnader för

stadsbyggnadsutmärkelsen samt att enheterna själva stått för nödvändig kommunikation. I perioder har det varit utmanande att få rätt stöd. Det finns ett behov av kommunikation kopplat till nämndens arbete och inför 2025 planerar vi att finansiera en heltidsresurs centralt. Det ger möjligheter att bättre planera och leda kommunikationsarbetet framåt. Dessutom har portokostnader minskat eftersom utskick nu görs digitalt,

Planenheten

Planenheten redovisar ett överskott på 0,5 miljoner kronor. Trots att resultatet och prognosen under större delen av året visade underskott, har översynen av stadsutvecklingsportföljen inte lett till så många pausade eller stoppade projekt som befarades. Planarbetet har med vissa undantag haft god framdrift under året. Överskottet beror främst på att personalkostnaderna har varit lägre än det förväntade intäktsbortfallet.

Bygglovenheten

Bygglovenheten redovisar ett överskott på 0,2 miljoner kronor. Intäkterna från bygglov är betydligt lägre än budgeterat, främst på grund av färre inkomna stora bygglov. Dock har lägre personalkostnader och övriga kostnader kompenserat för intäktsbortfallet, vilket visar på god kostnadskontroll. Sanktionsavgifterna har dessutom varit högre än budgeterat, och en vändning av tidigare bokförda kundförluster har förbättrat resultatet med 0,4 miljoner kronor. Dessa kundförluster avsåg fakturor som inte betalades i tid men som sedermera har reglerats.

Lantmäterienheten

Lantmäterienheten redovisar en budget i balans, vilket är anmärkningsvärt med tanke på att intäkterna för fastighetsbildning har varit lägre än förväntat på grund av nedstängningen av ärendehanteringssystemet Arken. Även intäkterna för grundkartor har varit lägre än budgeterat. Däremot har intäkterna för nybyggnadskartor varit betydligt högre än budget, främst på grund av en ökad ärendemängd, särskilt mot slutet av året. I år har en del av enhetens resurser

finansierats av framtidsfonder.

Miljötillsynsenheten

Miljötillsynsenheten redovisar ett underskott på 1,3 miljoner kronor. För livsmedelstillsynen har den omgjorda riskklassningen resulterat i lägre intäkter. De nyanställda miljö- och hälsoskyddsinspektörerna har dock bidragit till ökade intäkter under slutet av året, vilket har stabiliserat underskottet under andra halvan av 2024. När miljöenheten delades upp tillföll medlen för verksamhetsutveckling Enheten för strategiskt klimat- och miljöarbete. Detta har nu justerats i budgeten för 2025, men förändringen har haft stor påverkan på enhetens underskott under 2024.

Enheten för strategiskt klimat och miljöarbete (ESKOM)

Enheten för strategiskt klimat- och miljöarbete redovisar ett överskott på 0,8 miljoner kronor jämfört med budget. Vid uppdelningen av miljöenheten tillfördes enheten medel för verksamhetsutveckling, vilket har justerats i budgeten för 2025. Detta har haft en stor påverkan på överskottet, medan resultatet i övrigt ligger nära budget i balans.

8 Investeringar

Nämnden har inga investeringar.

9 Redovisning riktade statsbidrag årsbokslut

Nämnden har inga riktade statsbidrag.

10 Uppföljning av medel ur framtidsfonder

Framtidsfond mnkr	Projekt	Startdatum	Slutdatum	Ack utfall	Budget	Prognos
Digitalisering av bygglovsenhetens arkiv	20000406	220801	240930	2,30	1,70	2,30
Min företagssida	20000440	241001	260531	0,00	2,40	2,40
Externa webbkartan	20000416	221101	240630	1,61	1,51	1,61
Energi- & klimatrådgivare	20000420	230601	250601	1,46	2,40	2,40
Digital planprocess	20000422	230601	251231	0,76	1,10	1,10
Digitala detalplaner i den smarta staden	20000428	240101	251231	1,76	5,40	5,40
Totalt				7,89	14,51	15,21

Kommentar

Sex projekt med finansiering från framtidsfonderna har hanterats under 2024 inom ramen för miljö- och stadsbyggnadsnämnden:

Digitalisering av bygglovsenhetens arkiv

Digitaliseringen av bygglovsenhetens arkiv med avslutade ärenden är i mål. Handlingarna har skannats in och är publicerade i vårt digitala e-arkiv där medborgare enkelt kan hämta ritningar och andra efterfrågade handlingar. Framfarten i projektet har varit god och finansieringen från framtidsfonden har skapat stor nytta så som:

- Ökad säkerhet: Minskad risk för förlorade handlingar
- Tillgänglighet: Handlingarna är tillgängliga dygnet runt och på ett enkelt sätt för såväl kunder som medarbetare
- Miljövinster: Minskad pappersanvändning och färre fysiska transporter
- Tidsbesparing för kommunen: Stadsbyggnadsservice (SBS) sparar tid när kunden själv kan hämta handlingarna

En förstudie pågår nu för hur även arkivet med pågående handlingar skulle kunna digitaliseras. Det skulle innebära att bygglovsenheten får ett komplett e-arkiv.

Utöver att det skulle ge ytterligare kundnytta skulle det underlätta för handläggningen av dessa ärenden. Bygglovenheten har kommit långt i den digitala utvecklingen och jobbar mycket med robotprocesser. Att digitalisera handlingarna i det pågående arkivet skulle göra att vi kan utnyttja vårt effektiva arbetssätt även i dessa ärenden. De oförutsedda och ökade kostnaderna för digitaliseringen av bygglovenhetens arkiv beror främst på två faktorer. Dels blev utvecklingen av e-tjänsten mer kostsam än beräknat, dels underskattade vi tidsåtgången för inskanningsarbetet, vilket ledde till högre kostnader. Utöver detta har kostnaderna under perioden också den höga inflation vi har haft.

Min företagssida

Syftet är att förenkla företagens kontakt med kommunen genom att samla ansökningar, resurser och information i en gemensam portal. Det kommer att underlätta administrationen, möjliggöra självservice och frigöra tid för både företagen och kommunens handläggare. Det ska bli en samordnad och transparent process som stärker företagsklimatet.

Under projektets inledande fas har vi genomfört flera aktiviteter för att sätta grunden för utvecklingen av "Min Företagssida".

- **Workshop och möten:** Vi har haft workshop med interna nyckelpersoner, träffat styrgruppen samt projektgruppen för att säkerställa att projektet är väl förankrat och att relevanta behov och processer kartläggs
- **Omvärldsspaning:** En omvärldsspaning har genomförts för att identifiera framgångsrika koncept och lösningar från andra kommuner som kan inspirera och stärka vårt projekt
- **Planering av teknisk utveckling:** Under början av 2025 planerar vi att lägga en beställning till produktleverantören för att påbörja utvecklingsarbetet av tjänsten

Dessa steg utgör en stabil grund för att uppnå projektets mål och skapa en tjänst som bidrar till ökad effektivitet och bättre service för företagen i Nacka. Vi ser fram emot att fortsätta arbetet och rapportera vidare framsteg.

Steg 1: Initialt finns medel på 1,8 miljoner kronor från fonden för att täcka kostnaderna i projektets första fas.

Steg 2: De resterande 0,6 miljoner kronor betalas ut efter att steg 1 har genomförts och resultaten samt nyttan av projektet har bekräftats.

Externa webbkartan

Projektavslut har genomförts i juni. Förseningar på grund av tekniska problem i lanseringen ledde till avslut först en månad senare än tidigare bedömt.

Energi- och klimatrådgivare

I mål och budget för 2023–2025 fick nämnden i uppdrag att starta ett tvåårigt projekt för att förbättra klimat- och energirådgivningen. Syftet är att hjälpa nackaborna att bli mer energieffektiva och att underlätta installationen av solceller och laddstolpar. En energi- och klimatrådgivare anställdes inledningsvis med anledning av projektet, men har tagit över den rådgivning som tidigare utförts av en konsult och är därmed del av ordinarie verksamhet. Tjänsten är kostnadsfri och hjälper invånare samt små företag att spara energi och bli mer miljövänliga. Rådgivningen täcker områden som uppvärmning, energieffektivisering, transporter samt solenergi och laddplatser.

Den fast anställda klimat- och energirådgivaren arbetar även med rådgivning i Värmdö kommun och erfarenhetsutbytet oss kommuner emellan har stärkts under året med synergieffekter som följd. Exempelvis har ett hotellnätverk skapats för rådgivning inom klimat- och energi för verksamheter i båda kommunerna, även frågor om energigemenskaper i bostadsrättsföreningar har utförts med erfarenhetsutbyte mellan kommunerna.

Inom ramen för framtidsfonden har sedan i år i stället en klimatspecialist projektanställts som avlastar den fast anställda i perioder av hög belastning, men rådgör även internt för klimatförbättrande åtgärder i stadsutveckling och fastighetsprojekt. Klimatspecialisten stöttar i huvudsak detaljplaneprojekten. Men genom ökade resurser har även tid för idégenerering och initiativ frigjorts vilket lett till framtidsfondsprojektet Energikassen (finansierad via annan

framtidsfondsansökan) som lanserats under tertiäl 3 och redan blivit uppskattat hos Nackaborna, med över 50 personer i kö till de 10 kassar som lånas ut hos bibliotek runtom i kommunen.

Digital planprocess

En digital planprocess kommer att effektivisera Nackas interna arbetsflöden och därigenom sänka administrativa kostnader. Utöver detta kommer digitaliseringen att underlätta för sakägare och andra intressenter, förbättra kommunikationen med medborgarna och stärka demokratin genom ökat medborgarinflytande. Processen förväntas även öka rättssäkerheten genom att minska risken för feltolkningar av namnunderskrifter i inkomna yttranden samt reducera sårbarheten i den manuella hanteringen.

Planenheten har ansökt om och beviljats medel från framtidsfonderna för att digitalisera planprocessens administrativa delar och utveckla en e-tjänst för planbesked. I juni 2023 beviljades medel, och under hösten samt våren har en testmiljö för relevanta e-tjänster utvecklats. I juni 2024 lanserade planenheten e-tjänsten för planbesked, som nu är tillgänglig för fastighetsägare och medborgare via nacka.se. Arbetet med att utbilda användare och vidareutveckla arbetssätt pågår. I slutet av november genomförde planenheten det första digitala utskicket för en detaljplan och arbete med hur tjänsten kan utvecklas ytterligare under 2025 pågår.

Digitala detaljplaner i den smarta staden

Nacka kommun har idag 900 analoga detaljplaner. Framtidsfonden för digitala detaljplaner omfattar arbetet att digitalisera 450 detaljplaner för uppladdning i NGP (Nationella geodataplattformen) inom tidsramen på 2 år. Under år 2024 har följande resultat uppnåtts:

- 302 detaljplaner är påbörjade och befinner sig i olika skeden av digitaliseringsprocessen
- 15 detaljplaner gått hela kedjan av digitalisering och laddats upp på sin slutdestination NGP.

Att digitalisera äldre detaljplaner är en kombination av tekniska, juridiska och

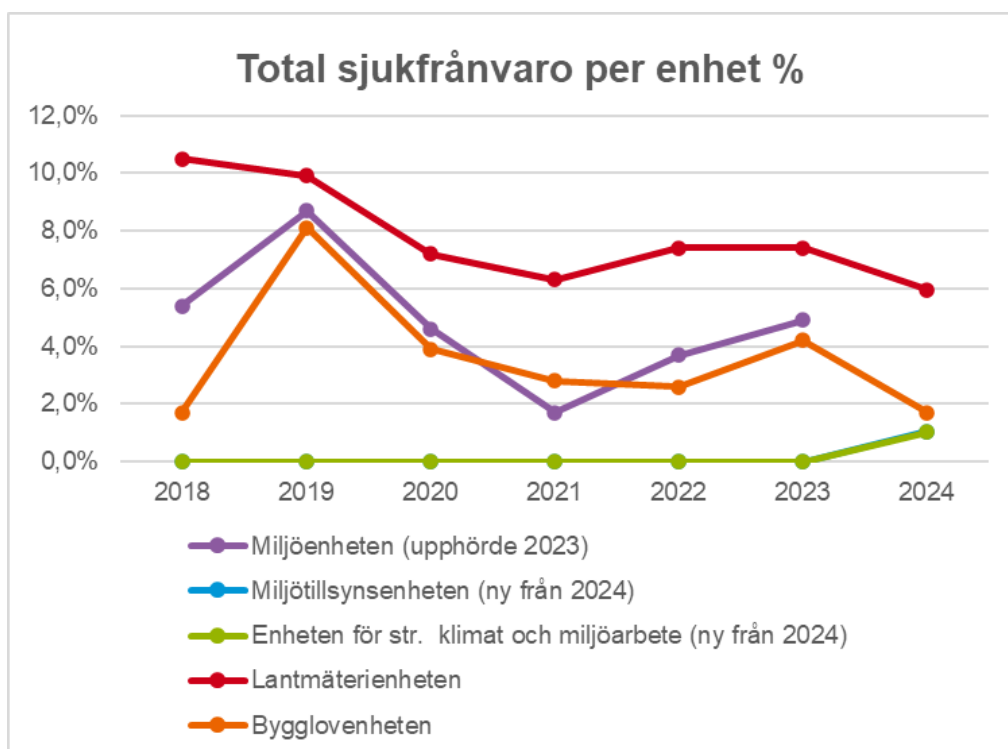
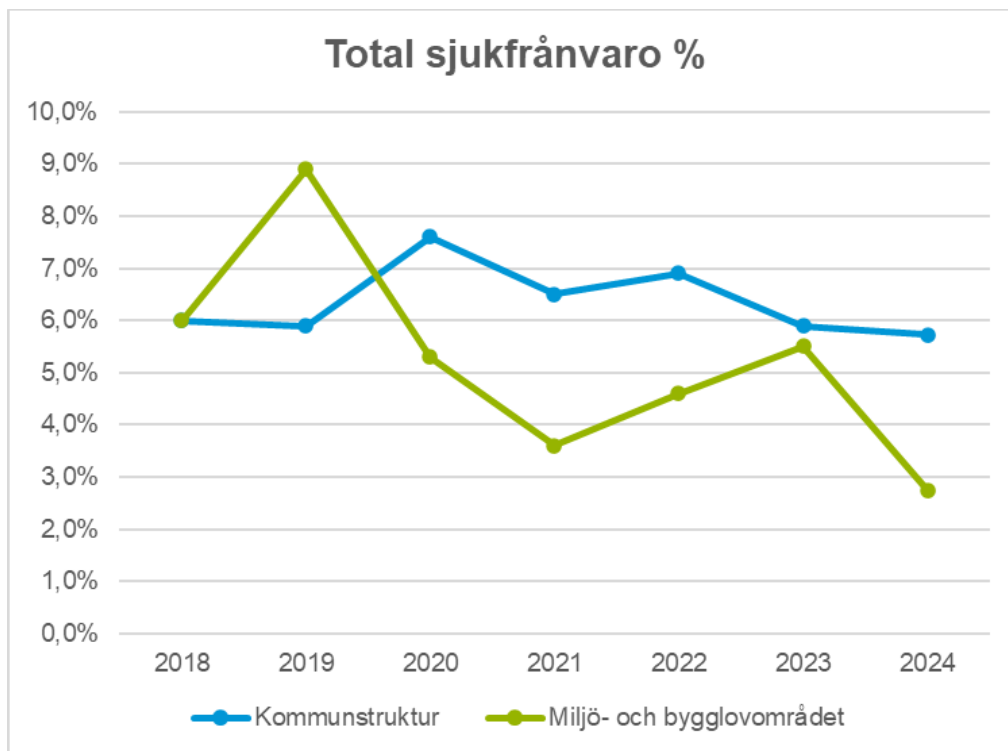
praktiska utmaningar. Ett år in i projektet har tydligt framgått att digitaliseringen med alla aspekter att ta hänsyn till vad gäller till exempel kvaliteten på befintliga planer, tolkning av äldre regler, granskningar för att säkerställa slutresultatet med mera är mer komplext och tidskrävande än vad som kunnat förspås.

Nacka kommun och projektorganisationen för Digitalisering av detaljplaner har också från start gjort bedömningen av att man i samband med digitaliseringen förbättrar kvaliteten på fastighetsgränserna så att hela planens ytor får så stor noggrannhet som möjligt vilket är avgörande för att de ska gå att använda i handläggningen och i olika typer av automationer av bygglov, lantmäteriförrättningar med mera.

Under projektets första år har planer med okomplicerade fastighetsgränser valts ut för att underlätta hela förfarandet. Kommande år sker en övergång till områden med sämre kvalitet på fastighetsgränserna som kommer kräva inmätning med hög noggrannhet i fält för att höja kvaliteten. Dessa faktorer har gjort att projektet att digitalisera detaljplaner inte har framdrift enligt plan.

II Sjukfrånvaro

Nämndens sjukfrånvaro har minskat rejält jämfört med 2023 och är på den lägsta nivån under mätperioden. Sammantaget är nämndens sjukfrånvaro betydligt lägre än för hela kommunen. Diagrammen visar helår för 2018-2024. 2024 innehåller statistik till och med november då siffrorna för december blir tillgängliga först senare.

Miljötillsynsenheten och enheten för strategiskt klimat- och miljöarbete har ungefär samma sjukfrånvaro, drygt 1 %. Den blå linjen ligger bakom den gröna

linjen.

Miljötillsynsenheten har en sjukfrånvaro som ligger under kommunens genomsnitt. Sjukfrånvaron har främst bestått av kortare perioder och har inte överstigit det normala. Under 2024 anställdes fyra nya miljö- och hälsoskyddsinspektörer, vilket har kunnat möta det identifierade behovet. Både den planerad och behovsbaserade tillsynen har därmed kunnat utföras i högre utsträckning. Med fler inspektörer har vi också lyckats komma till rätta med den stressrelaterade sjukfrånvaron.

Bygglovsenheten har låg sjukfrånvaro, under kommunens genomsnitt. Enheten har inga pågående sjukskrivningar.

Enheten för strategiskt klimat- och miljöarbete har låg sjukfrånvaro, under kommunens genomsnitt. Enheten har ingen långtidssjukfrånvaro.

På **Lantmäterienheten** sker avstämning med medarbetare kontinuerligt och medarbetare får stöd i planering och avgränsning av arbetsuppgifter. I dagsläget återstår en sjukskrivning som ej är arbetsrelaterad. Lantmäteriet behöver göra insatser för att förbättra ergonomi för medarbetare ute i fält, bland annat investera i lättare verktyg för att minska slitningsskador.